

Socialni in
kulturni kapital

Šola za ravnateljce

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Dvig socialnega in kulturnega kapitala v lokalnih skupnostih za razvoj enakih možnosti in spodbujanje socialne vključenosti – SKK

V okviru sredstev evropskega socialnega sklada in s sofinanciranjem Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013 izvajamo projekt Dvig socialnega in kulturnega kapitala v lokalnih skupnostih za razvoj enakih možnosti in spodbujanje socialne vključenosti (SKK).

Projekt je namenjen spodbujanju razvoja novih zaposlitvenih zmožnosti, alternativnih zaposlitev in fleksibilnih oblik zaposlovanja strokovnih delavcev. V tem okviru bodo na šolah in vrtcih potekale dejavnosti za dvig socialnega in kulturnega kapitala.

Namen projekta

Namen projekta je izvajanje programov za dvigovanje socialnega in kulturnega kapitala v šolah, vrtcih in lokalni skupnosti.

Cilji projekta

1. raziskati vpliv dejavnikov socialnega in kulturnega kapitala na zaposlitvene zmožnosti;
2. pripraviti izhodišča in usmeritve za dvig socialnega in kulturnega kapitala;
3. pripraviti izvedbo programov za izboljšanje socialnega in kulturnega kapitala na izbranih šolah in vrtcih s spodbujanjem pomena neformalnega znanja in povezovanja socialnih partnerjev;
4. uvajanje fleksibilnih oblik organizacije dela šol in vrtcev;
5. spremljati izvedbo projektnih aktivnosti in razširjati rezultate.

Opis projektnih dejavnosti

Dejavnosti bodo potekale na 196 šolah in vrtcih, ki bodo povezani v 49 mrež. Njihove dejavnosti bodo povezovali strokovni delavci, ki bodo za čas trajanja projekta delno zaposleni v Šoli za ravnatelje. Vsaka mreža bo pripravila in izvedla program dejavnosti za dvig socialnega in kulturnega kapitala na izbranem področju.

Opredelitev socialnega in kulturnega kapitala

Glavna značilnost socialnega kapitala so pozitivni odnosi. Pomembni sta tako količina kot tudi kakovost socialnih stikov, ki jih vzpostavlja posameznik v okolju, v katerem živi in dela, se pravi, v družini, v šoli, med vrstniki in v širši skupnosti.

Socialni kapital označujejo:

- skupna pravila in vrednote,
- dobro razvite socialne mreže,
- visoka raven zaupanja,
- visoka državljanska zavzetost,
- simboli in obredi,
- soodvisnost in vzajemnost,
- prostovoljstvo in dejavnosti skupnosti.

(Putnam 2000 v West-Burnham idr. 2007, 32).

Višji je otrokov socialni kapital, bolj se čuti povezanega s skupnostjo, večji je njegov občutek blagostanja in večja je verjetnost, da bo v šoli uspešen ter bo v njej vztrajal.

Kulturni kapital vključuje demografske značilnosti in zdravje posameznika: vrednote, tradicijo, vzgojo in omiko, jezik, znanje, veščine, poznavanje pravil in motivacijo pa tudi posedovanje knjig, slik ali oblačil. Najpogosteje ga merijo s stopnjo izobrazbe. Bourdieu (1997 v Fulcher in Scott 2011, 314) z opredelitvijo kulturnega kapitala opozarja na pomembno korelacijo med posameznikovim družbenim razredom, kulturo in izobraževanjem.

Razlogi za spodbujanje socialnega in kulturnega kapitala

Na učenčeve dosežke, razvoj in uspeh vplivajo:

- *socialni dejavniki*, ki vključujejo starševstvo in družinsko življenje, kakovost življenja v skupnosti, vpliv družbenega razreda ter relativno raven bogastva in revščine;
- *osebni dejavniki*, kot so spol, prikrajšanost in narodna pripadnost, pripravljenost za učenje, motivacija, nadarjenost in ambicije ter
- *šola*.

Vpliv šole je le okoli 20 oziroma 30 odstoten (Mulford in Silins 2002; Moreno, Mulford in Hargreaves v West-Burnham 2011, 4). Šola in vrtec morata zato okrepiti dejavnosti, ki zvišujejo socialni in kulturni kapital okolja in tako vplivati na izobraževalni uspeh otrok in njihove življenjske priložnosti.

Tudi raziskave v Sloveniji so pokazale, da učenčeve izobraževalne možnosti in njegove učne dosežke določata njegovo družinsko in družbeno okolje, še posebej močan vpliv imata na socialno-ekonomski status družine bruto plača in izobrazba staršev. To pomeni, da dosegajo otroci iz družin z višjim dohodkom in višjo izobrazbo staršev v šoli boljše rezultate in se šolajo dlje. Pokazale so se pomembne razlike po regijah, kar pomeni, da šole ne uspejo izenačiti možnosti otrok iz okolij z različnim ekonomskim in družbenim razvojem (Žakelj in Cankar 2009).

Dejavnosti za dvig socialnega in kulturnega kapitala

Šole in vrtci gradijo socialni in kulturni kapital tako, da vzpostavljajo medsebojno zaupanje in spodbujajo kulturo dialoga z raznolikimi dejavnostmi znotraj šole ter dejavnostmi, ki povezujejo šolo z okoljem. Načrtovane morajo biti v pravem razmerju. Pretiran poudarek notranjemu povezovanju ima učinek »superlepila« in povzroča poleg homogenosti, dobrih odnosov in počutja tudi samozadostnost, tekmovanje navzven in izključevanje okolja. Te slabosti šola presega s povezovanjem z drugimi (premoščanje), ki ima učinek z »WD-40« naoljenega mehanizma in omogoča oblikovanje mrež in neodvisnih odnosov, vključevanje drugih, pluralizem, heterogenost in sodelovalnost navzven.

Primeri

a) v povezovanju z okoljem

- skupni izobraževalni projekti šole in skupnosti;
- skupni raziskovalni projekti šole in skupnosti;
- skupni kulturni in športni dogodki;
- dejavnosti s področja karijerne orientacije;
- pomoč družinam v težavah, reševanje skupnih problemov;
- mednarodni projekti;
- vključevanje učencev v prostovoljne, nevladne organizacije;
- vključevanje prostovoljcev v šolo/vrtec;
- šola, vrtec je prostor srečevanja širše skupnosti.

b) za starše

- pomoč staršem, še posebej v zgodnjih otrokovih letih pri splošni blaginji ter socialnem in jezikovnem razvoju;
- razvijanje veščin starševstva, kot so igre in socialni razvoj, pismenost in obvladovanje otrokovega vedenja;
- spodbujanje staršev in drugih, da bi prostovoljno pomagali šoli pri določenih strategijah.

c) znotraj šole oz. vrtca

- sodelovalno učenje in skupne priložnosti za igro otrok;
- projekti s področja športa, ustvarjalnosti in umetnosti;

- praznovanja;
- raziskovalni projekti;
- razvijanje skupne odgovornosti;
- razvijanje oddelčnih skupnosti – skrb za vključenost in sodelovanje vseh otrok;
- dodatna pomoč nadarjenim, ranljivim skupinam in učencem s posebnimi potrebami.

(povzeto po spletni strani Šole za ravnateljce)